

Nederlands en Engels op de basisschool

Kort na Prinsjesdag heeft staatssecretaris Dekker (VVD) een wetsvoorstel ingediend opdat basisscholen tweetalig onderwijs mogen verzorgen: in maximaal 15% van de lessen mogen ze Engels als instructietaal hanteren.¹ Kinderen van groep 1 t/m 8 kunnen dus gemiddeld één dagdeel per week in een vreemde taal worden ondergedompeld, bijvoorbeeld in de vakken Aardrijkskunde of Geschiedenis. Inmiddels is zelfs een proef gestart om 30 tot 50% van de lessen in het Engels te verzorgen. In het wetsvoorstel zijn geen garanties ingebouwd om te voorkomen dat basisscholieren met een taalachterstand in het Standaardnederlands daarvan de dupe worden.

In 2009 is een driejarig experiment opgezet om het 15%-plan te beproeven. De meerderheid van de Tweede Kamer stond daar zeer kritisch tegenover. In een motie werd zorg uitgesproken over de gevolgen voor minder sterke basisscholieren: bij de evaluatie van het experiment moest niet alleen worden gekeken naar het effect op de beheersing van het Engels, maar ook naar de gevolgen voor hun vorderingen in de andere vakken en met name in de Nederlandse taal.² CDA, GroenLinks, SGP, PVV en PvdD steunden deze kritische motie, terwijl SP überhaupt tegen vervoegd vreemdetalenonderwijs (vvto) gekant was.

Volgens onze zuiderburen is deze zorg terecht.³ Sinds 2014 mogen Vlaamse middelbare scholen hun leerlingen in 20% van de lessen in een Frans-, Engels- of Duitstalige leeromgeving onderdompelen, maar aan deze alternatieve onderwijsopzet zijn strenge voorwaarden verbonden.⁴ Ten eerste moet de school de betrokken vakken tevens in het Nederlands blijven verzorgen en mag zij aspirant-leerlingen dus niet weren op grond van ongeschiktheid voor tweetalig onderwijs. Ten tweede staat het de leerlingen vrij de Nederlandstalige in plaats van de alternatieve versie te kiezen. En ten derde mogen zij niet aan de alternatieve versie deelnemen als ze met een leerachterstand in de Nederlandse taal te kampen hebben. Deze Vlaamse uitgangspunten verdienen navolging in het Nederlandse basisonderwijs, waar men de beheersing van het Standaardnederlands immers eveneens de hoogste beleidsprioriteit toekent.

Heel wat mensen maken zich zorgen over de gevolgen van het wetsvoorstel voor basisscholieren die achterlopen in hun taalontwikkeling Nederlands. Voorjaar 2014 organiseerde de staatssecretaris een *internetconsultatie* over het wetsvoorstel, waarop 28 personen of organisaties gereageerd hebben. In een aanmerkelijk aantal reacties werd gevraagd alle aandacht te concentreren op onderdompeling in het Nederlands in plaats van in een vreemde taal. Helaas heeft de staatssecretaris niet meer dan 14 reacties gepubliceerd, waaronder slechts één afwijzende reactie.⁵ Evenmin maakt hij in de Memorie van Toelichting gewag van de kritische reacties die zijn opgetekend in een *Ervaringsrapport* van dertien scholen die hebben deelgenomen aan de proef met Engelstalige onderdompeling.⁶ In ettelijke reacties wordt de zorg uitgesproken dat leerlingen daardoor geschaad worden bij het inlopen van hun achterstand in de Nederlandse taal.⁷

In 2009 zijn twee projecten gestart om te onderzoeken of 15% van de lessen zonder bezwaar in het Engels kan worden gegeven: enerzijds het *Pilotproject 15% vvto* (Europees Platform) en anderzijds het *FLiPP-project* dat zich concentreerde op groep 1 en 2 van de basisschool (RU Groningen en Universiteit Utrecht).⁸ Van het Pilotproject is na het Ervaringsrapport niets meer vernomen.⁹ Het FLiPP-project leverde in 2012 een summier Eindverslag op.¹⁰ Daarnaast werd een uitgebreide rapportage aangekondigd, die echter tot op heden is uitgebleven.¹¹

Voor het FLiPP-project had opdrachtgever OCW onder meer als onderzoeksvraag geformuleerd: wat is de relatie tussen de ontwikkeling van de Engelse taalvaardigheid enerzijds en de ontwikkeling van het

¹ <http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ocw/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2014/09/18/voorstel-van-wet-over-regelen-mogelijkheid-om-engels-duits-of-frans-in-primair-onderwijs-te-geven.html>

² http://www.onderwijsethiek.nl/wp-content/uploads/2009/04/engels_basisschool_iii.pdf

³ <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2012-2013/g2066-10.pdf> (Onderwijsdecreet XXIII, p.21)

⁴ Waarbij 100% = alle lessen behalve die van de talenvakken.

⁵ <http://www.internetconsultatie.nl/wetswijzigingdeelvoertaalpo/berichten>

⁶ http://europeesplatform.nl/vvto/wp-content/uploads/sites/7/2013/09/Ervaringsrapport_UU_proefproject_15_procent_vvto.pdf

⁷ Samengevat in: <http://www.onderwijsethiek.nl/wp-content/uploads/2013/07/Engels-op-de-basisschool-vii.pdf>

⁸ <http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ocw/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2011/07/01/kamerbrief-engels-in-het-onderwijs.html>

⁹ <http://www.europeesplatform.nl/vvto/onderzoek/311-2/>

¹⁰ http://europeesplatform.nl/vvto/wp-content/uploads/sites/7/2013/09/Eindverslag_FLiPP.pdf

¹¹ Dissertatie Liv Persson (Universiteit Utrecht, in voorbereiding).

Nederlands als eerste taal en als tweede taal anderzijds?¹² Oftewel: worden kinderen gedupeerd als ze met een taalachterstand in het Standaardnederlands te kampen hebben en slechts 85 in plaats van de volle 100% van de lestijd in een Nederlandstalige leeromgeving worden ondergedompeld? Ten gevolge van beperkingen in hun uiteindelijke onderzoeksopzet kunnen de onderzoekers dat noch bevestigen noch ont-kennen.¹³

Het is dan ook misleidend dat de staatssecretaris in zijn Memorie van Toelichting wetenschappelijk bewezen acht dat de ontwikkeling van het Nederlands niet stagneert door 15% onderdomping in het Engels. Nee, van stagnering is vermoedelijk geen sprake, maar een plausibele hypothese is dat basisscholieren door 15% onderdomping in het Engels belemmerd worden om hun eventuele taalachterstand in het Standaardnederlands in te lopen. Er is een brede consensus dat basisscholieren die met een achterstand in de Nederlandse taal te kampen hebben, gebaat zijn met extra onderwijstijd (een verlengde schooldag of -week of een zomercursus): extra onderdomping in een Nederlandstalige leeromgeving helpt hen om hun taalachterstand te reduceren! Welnu, dan worden zij wis en zeker gedupeerd als men hun 15% van de reguliere onderdompingstijd ontzegt.

Wes Holleman

weblog onderwijs 28-9-2014

<http://www.onderwijsethiek.nl>

---

¹² De onderzoeksvraag is naar mijn smaak nogal slordig geformuleerd. Er zijn heel wat basisscholieren die weliswaar Nederlandstalig zijn opgevoed, maar die desondanks een grote achterstand in de beheersing van het Standaardnederlands hebben (bv. dialectsprekers of kinderen van laagopgeleide ouders). En NT2-sprekers staan niet alleen op achterstand als ze thuis in een vreemde taal zijn opgevoed, maar ook als hun allochtone (c.q. Friese) ouders thuis weliswaar Nederlands trachten te spreken maar het Standaardnederlands toch niet echt onder de knie hebben. De FLiPP-onderzoekers laten dit soort factoren buiten beschouwing.

¹³ Zie ook: <http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/engels-op-de-basisschool-het-flipp-project>